

V přítomném čísle *Sešitu* otiskujeme dvě studie z oblasti experimentální poezie, ta třetí se zaměřuje na konvergence mezi současným vizuálním uměním a oblastí profesionálního tance. Číslo tradičně uzavírá recenze na významnou odbornou publikaci.

Je rozlišení „přirozené“ a „umělé“ poezie, pomocí kterého se Bohumila Grögerová a Josef Hiršal v šedesátých letech pokusili zachytit rozdíl mezi tradičními literárními postupy a konkrétní, vizuální nebo fonickou poezií, vhodné jako obecná charakteristika dobové změny kulturního paradigmatu? Jak se zmíněné podoby experimentální literatury vážou na konkrétní společenské podmínky svého vzniku v různých zemích Evropy nebo na uvažování o experimentu v jiných sférách lidské činnosti? Těchto a podobných otázek se dotýkají první dvě studie tohoto čísla, přičemž obě vycházejí z příspěvků přednesených na konferenci „Hranice experimentu. Experiment ve výtvarném umění, architektuře, literatuře, filmu, ekonomii a politice 60. let 20. století“, konané 19. února 2014 na půdě Vysoké školy uměleckoprůmyslové (UMPRUM).

Jan Wollner se odráží od případu deníkových textů Pavla Juráčka, aby poskytl vhled do rozporuplných způsobů užití pojmu „experiment“ v kulturním životě Československa na konci šedesátých let. Uznání a propagace pojmu literárního experimentu u Hiršala a Grögerové stojí v kontrastu k Juráčkovu odmítání toho, aby byly jeho filmy označovány za experimentální; v politickém ovzduší počínající normalizace pak na experimentální přístupy v kultuře dopadá stín zatracovaného politického experimentu. Wollner ukazuje, že velmi podobné experimentální strategie v práci s jazykem mohou být chápány jednou jako snaha přiblížit poezii vědě, podruhé jako kritika ztuhlého byrokratického jazyka, jindy zase jako součást překladatelské činnosti nebo jako předmět studia psychických poruch.

K experimentální poezii šedesátých let se obrací také Ondřej Buddeus ve své studii zaměřené na osobnost norského básníka Jana Erika Volda. Jazykové permutace nebo dekonstrukce básnické subjektivity, které nacházíme v televizní performanci a několika sbírkách tohoto autora, jej řadí mezi typické představitele dobových progresivních tendencí v poezii, blízkých paralelně se rodícímu konceptuálnímu umění. Buddeus nastiňuje širší kontext literárních diskusí v Norsku a ve skandinávských zemích vůbec, z nějž Voldova tvorba vyvstává, aby dospěl k závěru, že v tomto prostředí nestály experimentální tendence jako vizuální či konkrétní poezie v ostré opozici vůči tradičnější tvorbě, ale organicky vyplývaly z širšího étosu skandinávské literární neoavantgardy.

Viktor Čech dává rostoucí popularitu tance a choreografie v současném vizuálním umění do souvislosti s širším fenoménem tzv. „archivního impulsu“, v jehož rámci se dnešní umělkyně a umělci obracejí k rekonstrukci a rekontextualizaci odkazu moderního umění. Čecha zajímá způsob, jakým se choreografie jako „strukturované uchopení“ lidského pohybu stává v rukou vizuálních umělkyň a umělců nástrojem archivního průzkumu pohybové paměti jedince i celých skupin. Podle Čecha přitom nejde o kolonizaci současného tance archivními přístupy postkonceptuálního umění, ale o souběžné vzájemné ovlivňování se a překrývání těchto dvou oblastí.

Hubert Guzik ve své recenzi charakterizuje loňské vydání antologie *Věci a slova* jako „průkopnické“. Tuto rozsáhlou publikaci představující výběr českého myšlení o užitém umění mezi lety 1870–1970 poměřuje jejími ambicemi a shledává, že v ní kromě zastoupených hlasů kulturní avantgardy chybí hlasy avantgardy technické, ale i ekonomické. Volá pak po takových dějinách designu a užitého umění, jež by kladly větší důraz na civilizaci oproti kultuře.

Václav Magid, Jakub Stejskal